

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням вченої ради
Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського від 28.08.2015 р., протокол № 19

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В МИКОЛАЇВСЬКОМУ
НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Нормативно-правова база

Положення розроблено на основі закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ; постанов Кабінету Міністрів України «Питання стипендіального забезпечення» від 12.07.2004 р. № 882, «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266, «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12.08.2015 р. № 579;

наказу Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» від 15.07.1996 р. № 245;

наказу Міністерства освіти і науки України «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» від 26.01.2015 р. № 47;

наказу Міністерства освіти України та Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Положення про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти» від 06.06.1996 р. № 191/153;

документів Миколаївського національного університету імені В.О Сухомлинського (далі - університет): Статуту університету, Правил внутрішнього розпорядку університету, Положення про забезпечення якості вищої освіти університету, Положення про студентське самоврядування університету, Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників університету, Положення про планування роботи, звітування й оцінювання науково-педагогічних працівників університету, Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії для проведення підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, Положення про електронне (дистанційне) навчання, Регламенту роботи університету.

1.2. Концепція та організація освітньої діяльності

1.2.1. Основною метою освітньої діяльності університету є забезпечення здобуття вищої освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються, підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління, підприємств всіх форм власності за всіма рівнями вищої освіти в усіх галузях освіти (відповідно до міжнародних і вітчизняних класифікацій

освіти), утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей.

1.2.2. Освітній процес спрямований на формування у осіб, які навчаються, компетентностей, передбачених освітніми програмами, формування гармонійно розвиненої особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися.

1.2.3. Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових загальних компетентностей, зокрема:

- високих духовних і моральних цінностей;
- вмінь самостійно навчатися і критично мислити;
- інноваційної поведінки;
- здатності вирішувати проблеми, оцінювати ризики;
- міжкультурної комунікації і достатнього володіння іноземними мовами;
- достатнього володіння інформаційно-комп'ютерними технологіями.

1.2.4. Освітня діяльність університету ґрунтується на принципах

- нерозривності процесів навчання і наукових досліджень;
- забезпечення гарантованої якості освіти відповідно до стандартів освіти;
- гуманізму, демократизму, незалежності від впливу політичних партій, громадських і релігійних організацій;
- наступності та безперервності;
- забезпечення конкурентоспроможності університету та його випускників на національному та світовому рівнях;
- побудови освітніх програм на компетентнісній основі відповідно до Національної рамки кваліфікацій, стандартів освіти та кращого міжнародного досвіду;
- забезпечення єдиного наскрізного підходу до розроблення освітніх програм для всіх освітніх рівнів з обов'язковим визначенням результатів навчання та критеріїв оцінювання рівня набуття здобувачами вищої освіти запланованих компетентностей;
- врахування при розробці та перегляді освітніх програм світового досвіду, потреб ринку праці, залучення до цього процесу роботодавців, провідних учених, фахівців-практиків, випускників і здобувачів вищої освіти;
- втілення в освітньому процесі студентоцентричного підходу;
- широкому впровадженні інноваційних навчальних технологій;
- електронного супроводження освітньої діяльності;
- забезпечення здобувачам вищої освіти сприятливих умов для самостійного навчання та творчого розвитку;
- сумісності освітніх програм з міжнародними класифікаціями та стандартами вищої освіти,

інтернаціоналізації освіти, її інтеграції до світового освітньо-наукового простору;

- забезпечення доступу до освітніх програм університету людей з особливими фізичними потребами;

- інтеграції освітньої та наукової діяльності університету та наукових установ і підприємств, зокрема, шляхом створення навчально-науково-виробничих комплексів;

- забезпечення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу, прозорості і відкритості при доступі до вищої освіти, оцінюванні результатів навчання та атестації здобувачів вищої освіти, зокрема, через запровадження студентського моніторингу якості освіти;

- врахування результатів оцінювання університету при вдосконаленні університетської системи забезпечення якості освіти, системи забезпечення якості освітньої діяльності, перегляді освітніх програм.

1.2.5. Освітню діяльність здійснюють навчально-наукові підрозділи: інститути, факультети, кафедри.

1.2.6. Розподіл навчального навантаження, передбаченого навчальним планом спеціальності (напряму, спеціалізації) між навчальними підрозділами (факультетами, інститутами) затверджує ректор.

1.2.7. Університет забезпечує науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються, засобами навчання (навчальною, методичною, науковою літературою, технічними та іншими засобами) відповідно до своїх матеріальних та фінансових можливостей.

1.3. Мова викладання

1.3.1. Мовою викладання в університеті є державна мова.

1.3.2. Студентам, які навчаються за філологічними напрямами, спеціальностями та спеціалізаціями, викладання навчальних дисциплін проводиться мовами, зазначеними у програмах навчальних дисциплін відповідно до специфіки підготовки фахівців з вищою освітою.

1.3.3. Для викладання іноземним громадянам, особам без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, навчальних дисциплін іноземною мовою університет утворює окремі групи. При цьому університет забезпечує вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни.

1.3.4. Англійською або іншими іноземними мовами можуть викладатися окремі навчальні дисципліни. Перелік навчальних дисциплін, що викладаються в університеті іноземними мовами, затверджується рішенням вченої ради університету за поданням ученої ради відповідного факультету (інституту).

2. РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

2.1. Підготовка здобувачів вищої, післядипломної освіти здійснюється в університеті за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий) рівень.

2.2. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню

Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

2.3. Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

2.4. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2.5. Науковий рівень вищої освіти відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливих наукових або прикладних проблем, які мають загальнонаціональне або світове значення.

2.6. В результаті навчання здобувач вищої освіти отримує відповідну кваліфікацію.

2.7. Підготовка фахівців з вищою освітою за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, започаткована до набрання чинності Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ, продовжується у межах строку навчання за відповідними освітньо- професійними програмами з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка - диплома спеціаліста.

2.8. Останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста проводиться у 2016 році.

2.9. Здобувачі вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, які вступають на навчання в 2015 та 2016 роках, навчаються відповідно до певних освітньо- кваліфікаційних характеристик, які є чинними на дату вступу; освітньо-професійні програми та навчальні плани мають рекомендаційний характер.

2.10. Здобувачі вищої освіти, які вступили до університету до 1 вересня 2015 року, продовжують навчання відповідно до обраних напрямів підготовки та спеціальностей.

2.11. Навчання студентів в університеті здійснюється за такими формами:

- денна (очна);
- заочна (дистанційна).

Форми навчання можуть поєднуватися.

2.12. Нормативні терміни навчання за відповідними формами визначаються змістом відповідних

освітніх програм та навчальними планами, затвердженими у встановленому порядку на їх основі.

3. ЗМІСТ НАВЧАННЯ. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Стандарти вищої освіти

3.1.1. За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти університет розробляє тимчасові стандарти вищої освіти університету, які затверджуються рішенням вченої ради університету. Структуру тимчасового стандарту вищої освіти університету за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою наведено у Додатку 1.

3.1.2. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

3.2. Спеціальності та спеціалізації

3.2.1. Підготовку здобувачів вищої освіти університет проводить за спеціальностями та спеціалізаціями.

3.2.2. Перелік спеціалізацій, що запроваджуються у межах ліцензованих спеціальностей, затверджується рішенням вченої ради університету.

3.3. Освітні (освітньо-професійні, освітньо-наукові) програми, навчальні плани та робочі навчальні плани

3.3.1. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма для певної спеціальності затверджується рішенням вченої ради університету. Форма освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми додається (Додаток 2).

3.3.2. Обсяги кредитів ЄКТС, необхідні для здобуття ступенів вищої освіти, визначаються тимчасовими стандартами вищої освіти університету).

3.3.3. Один кредит ЄКТС становить 30 годин роботи здобувача вищої освіти.

3.3.4. На основі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми для певної спеціальності розробляється навчальний план, який затверджується ректором університету на підставі рішення вченої ради університету не пізніше ніж за 3 місяця до початку навчального року.

3.3.5. Навчальні плани складаються окремо для кожної спеціальності (спеціалізації) та за кожною формою навчання (в тому числі, навчання за скороченим терміном навчання).

3.3.6. Навчальний план визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, деталізований графік

освітнього процесу, від семестрового контролю та атестації. Форма навчального плану додається (Додаток 3).

3.3.7. Вчена рада університету затверджує перелік нормативних дисциплін університету, які в обов'язковому порядку включаються до навчальних планів підготовки фахівців з вищою освітою за відповідними рівнями вищої освіти та спеціальностями (спеціалізаціями), та визначає кількість кредитів кожної дисципліни. Якщо дисципліни, віднесені до нормативних дисциплін університету, є профільними для відповідної спеціальності, вони для даної спеціальності вилучаються із переліку нормативних дисциплін університету.

3.3.8. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складаються робочі навчальні плани. Робочі навчальні плани ухвалюються вченою радою відповідного факультету (інституту) та затверджуються ректором університету не пізніше ніж за 3 місяці до початку навчального року. Форма робочого навчального плану додається (Додаток 4).

3.3.9. Освітній процес за денною формою навчання організується за двосеместровою системою.

3.3.10. Канікули встановлюються двічі на рік загальною тривалістю не менше ніж 8 тижнів.

3.3.11. Кількість годин аудиторних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма навчання) за рівнем бакалавра становить, як правило, від 33% до 60% (від 10 до 18 годин у одному кредиті ЄКТС), а за рівнем магістра (денна форма навчання) - від 23% до 60% (від 7 до 18 годин у одному кредиті ЄКТС).

3.3.12. За заочною (дистанційною) формою навчання кількість годин аудиторних занять не може перевищувати 30% обсягу аудиторних занять за відповідним планом денної форми навчання.

3.3.13. Навчальні дисципліни і практики плануються, як правило, в обсязі не менше трьох кредитів ЄКТС, обсяг навчальної дисципліни чи практики встановлюється кратним цілому числу кредитів, кількість навчальних дисциплін і практик на семестр не перевищує восьми, а на навчальний рік - шістнадцяти.

3.3.14. Освітні програми, навчальні плани і робочі навчальні плани розробляються робочими групами випускових кафедр .

3.3.15. Робочі групи працюють під безпосереднім керівництвом завідувачів відповідних випускових кафедр, а координацію їх діяльності та контроль за виконанням вимог до навчальних планів здійснює заступник декана з навчальної роботи.

3.3.16. Перед розглядом вченими радами факультетів (інституту) проекти освітніх програм і навчальних планів в обов'язковому порядку обговорюються органами студентського самоуправління факультетів (інституту).

3.3.17. Перед винесенням на затвердження вченої ради університету проекти освітніх програм і навчальних планів розглядаються навчально-методичною комісією університету.

3.4. Індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти

3.4.1. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (Додаток 5) є документом, що містить інформацію про перелік та послідовність вивчення ним навчальних дисциплін і проходження

практик, обсяг навчального навантаження за усіма видами навчальної діяльності, види та строки підсумкового семестрового контролю та атестації, а також, у разі потреби, зміни до індивідуального навчального плану.

3.4.2. Індивідуальний навчальний план складається на кожний навчальний рік (на наступний навчальний рік індивідуальний навчальний план складається, як правило, наприкінці поточного).

3.4.3. Індивідуальний навчальний план студента формується ним особисто за участю куратора та затверджується деканом факультету (директором інституту). Індивідуальний навчальний план аспіранта формується ним особисто за участю наукового керівника, узгоджується із завідувачем кафедри, завідувачем аспірантури і затверджується директором інституту магістратури, аспірантури та докторантури.

3.4.4. В індивідуальному навчальному плані зазначаються нормативні навчальні дисципліни, практики та навчальні дисципліни за вибором.

3.4.5. Обсяг навчальних дисциплін за вибором становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

3.4.6. Вивчення всіх навчальних дисциплін та проходження всіх практик, включених до індивідуального навчального плану, є обов'язковим.

3.4.7. Зміни до індивідуального навчального плану вводяться наказом ректора (проректора) на підставі заяви особи, яка навчається; витягу з протоколу засідання вченої ради факультету (інституту); рапорта декана факультету (директора інституту) та відображаються у індивідуальному плані.

3.4.8. Підставою для внесення змін до індивідуального навчального плану є, як правило, медичні показники, сімейні обставини (підтверджуються наданням відповідних документів) або реалізація здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність.

3.4.9. За виконання індивідуального навчального плану відповідає особа, яка навчається. Контроль виконання індивідуального навчального плану організовує декан факультету (директор інституту).

3.5. Організація вивчення дисциплін за вибором студента

3.5.1. Студентам може бути запропонований вибір окремих навчальних дисциплін за вибором, блоків навчальних дисциплін, а також спеціалізацій.

3.5.2. Студенти, які здобувають вищу освіту на бакалаврському та магістерському рівнях, протягом навчання вивчають за своїм вибором не менше чотирьох та двох дисциплін циклу соціально-гуманітарної підготовки, відповідно.

3.5.3. Мінімальні обсяги (у кредитах) навчальних дисциплін за вибором студента циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки для всіх рівнів вищої освіти затверджуються рішенням вченої ради університету.

3.5.4. Для ознайомлення студентів не пізніше 1 травня поточного року анотації навчальних дисциплін за вибором циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, підготовлені

факультетами та кафедрами, розміщуються на веб-сайті університету та вебсайтах факультетів, а анотації навчальних дисциплін за вибором (блоків навчальних дисциплін, спеціалізацій) циклів фундаментальної та професійної підготовки та спеціалізацій - на вебсайтах факультетів (інститутів). В анотації вказуються попередні умови для вивчення даної навчальної дисципліни (блоку навчальних дисциплін) чи проходження спеціалізації, мінімальна кількість студентів, які можуть одночасно вивчати дану дисципліну (блок навчальних дисциплін) або проходити навчання за даною спеціалізацією (також може бути встановлена максимальна кількість студентів).

3.5.5. Декани факультетів, (директори інститутів) голови методичних комісій формують списки окремих дисциплін за вибором (блоків дисциплін, спеціалізацій), які пропонуються студентам (кількість запропонованих дисциплін (блоків дисциплін, спеціалізацій) має перевищувати номінальну не менше ніж удвічі).

3.5.6. Формування груп для вивчення дисциплін (блоків дисциплін), за вибором або проходження спеціалізацій організовується, як правило, не пізніше 01 березня поточного року (для студентів, які вступили на навчання на бакалаврський та магістерський рівні вищої освіти в поточному році - до 15 вересня поточного року).

3.5.7. Кожен студент формує рейтинг запропонованих дисциплін (блоків дисциплін) за вибором чи спеціалізацій в порядку їхньої привабливості для себе.

Декани факультетів (директори інститутів), за бажанням кафедр, що пропонують дисципліни (блоки дисциплін) за вибором чи спеціалізації, організовують поглиблене інформування студентів про зміст і форми навчання за цими дисциплінами або спеціалізаціями шляхом проведення зустрічей науково-педагогічних працівників зі студентами відповідних потоків, демонстраційних лекцій, презентацій тощо.

3.5.8. Декани факультетів (директори інститутів) організовують формування груп у відповідності до рейтингу освітніх досягнень студентів, беручи до уваги результати їхньої наукової роботи та з урахуванням максимальної та мінімальної кількості студентів, які можуть одночасно вивчати дану дисципліну (блок дисциплін) за вибором або проходити навчання за даною спеціалізацією.

3.6. Програми навчальних дисциплін

3.6.1. Програма навчальної дисципліни (Додаток 6) визначає:

- мету вивчення дисципліни та її місце у системі підготовки фахівця;
- завдання дисципліни у вигляді результатів навчання;
- інформаційний зміст та структурно-логічну схему вивчення;
- перелік усіх робіт (завдань), за виконання яких здобувачам вищої освіти виставляються бали, розподіл балів та система оцінювання робіт (завдань);
- відомості про рекомендовані підручники, навчальні посібники, інше методичне забезпечення;
- критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики.

Програми навчальних дисциплін доводяться до відома здобувачів вищої освіти до початку

семестру.

3.6.2. Програми навчальних дисциплін розробляються кафедрами згідно з вимогами відповідних освітніх програм.

3.6.3. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, попередження можливого дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків програми розглядаються методичною комісією того факультету (інституту), для спеціальностей якого розроблена відповідна програма. Після погодження програми методичною комісією факультету (інституту) вона рекомендується вченою радою факультету (інституту) на розгляд навчально-методичної комісії університету.

3.6.4. Програми нормативних дисциплін університету гуманітарного і соціально- економічного циклів мають бути однаковими для всіх факультетів.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Форми освітнього процесу та види навчальних занять

4.1.1. Освітній процес в університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, практична підготовка, контрольні заходи, самостійна робота.

4.1.2. Основними видами навчальних занять є: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, вебінар, навчальний тренінг. Стороннім особам дозволяється бути присутніми на навчальних заняттях лише з дозволу ректора, декана факультету (директора інституту), науково-педагогічного працівника, який проводить заняття.

4.2. Лекції

4.2.1. Лекція - вид навчальних занять, призначений для викладення теоретичного матеріалу. Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал однієї або декількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається навчальною програмою дисципліни.

4.2.2. Лекції проводяться науково-педагогічними працівниками університету професорами, доцентами та старшими викладачами, які мають наукові ступені або/та вчені звання, а також провідними науковцями або спеціалістами, запрошеними для читання лекцій.

4.2.3. Лектор зобов'язаний дотримуватися навчальної програми щодо тем лекційних занять, але не обмежується в питаннях трактування навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до осіб, які навчаються.

4.2.4. Лектор, якому вперше доручено читати курс лекцій, зобов'язаний не пізніше ніж за 3 місяці до початку навчального року подати кафедрі складену ним навчальну програму з дисципліни, комплект індивідуальних завдань (якщо вони заплановані) та контрольні завдання для проведення підсумкового контролю з дисципліни.

4.2.5. Лектор, якому вперше доручено читання курсу лекцій, може бути зобов'язаний завідувачем кафедри подати складений ним конспект лекцій та провести відкриті лекції в присутності науково-

педагогічних працівників кафедри.

4.2.6. Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях - аудиторіях. Якщо це передбачено навчальною програмою дисципліни, лекції можуть проводитися дистанційно з використанням електронних засобів комунікації.

4.2.7. Оцінки за роботу здобувачів вищої освіти на лекціях та результати поточного контролю (тестового контролю, експрес-контролю та ін.) під час лекцій враховуються при виставленні семестрової підсумкової оцінки.

4.2.8. Лекції з нормативних дисциплін гуманітарного і соціально-економічного циклів, що мають загальні навчальні програми, можуть проводитися для об'єднаних потоків.

4.3. Лабораторні заняття

4.3.1. Лабораторне заняття - вид навчального заняття, на якому особа, яка навчається, під керівництвом науково-педагогічного працівника проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень, набуває практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, оснащенням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, оволодіває методиками експериментальних досліджень в конкретній предметній галузі та обробки отриманих результатів.

4.3.2. Лабораторні заняття проводяться у спеціально оснащених навчальних лабораторіях з використанням обладнання, пристосованого до умов освітнього процесу (лабораторних макетів, установок тощо). Лабораторні заняття можуть проводитися також в умовах реального професійного середовища (на підприємстві, в наукових лабораторіях тощо). Лабораторні заняття забезпечуються відповідними методичними матеріалами.

4.3.3. Для проведення лабораторних занять академічна група поділяється на дві підгрупи. Такий поділ навчальних груп повинен бути зазначений у робочих навчальних планах.

4.3.4. Теми лабораторних занять визначаються програмою навчальної дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять, як правило, не дозволяється.

4.3.5. Лабораторне заняття включає проведення контролю підготовленості осіб, які навчаються, до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання власне лабораторних досліджень, оформлення індивідуального письмового звіту про виконану роботу та його захист перед науково-педагогічним працівником. Виконання лабораторної роботи оцінюється науково- педагогічним працівником.

4.3.6. Якщо це передбачено програмою навчальної дисципліни, лабораторні роботи можуть проводитися дистанційно з використанням електронних засобів комунікації.

4.4. Практичні заняття

4.4.1. Практичне заняття - вид навчального заняття, на якому особи, які навчаються, під керівництвом науково-педагогічного працівника закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання

відповідно сформульованих завдань

4.4.2. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою тощо. З окремих навчальних дисциплін допускається поділ академічної групи на підгрупи, що повинно бути зазначено в робочих навчальних планах.

4.4.2. Перелік тем практичних занять визначається програмою навчальної дисципліни.

4.4.3. Науково-педагогічний працівник, якому доручено проведення практичних занять, за узгодженням із лектором даної навчальної дисципліни розробляє методичне забезпечення: індивідуальні завдання різної складності, контрольні завдання для виявлення ступеня сформованості необхідних умінь тощо.

4.4.4. Практичне заняття включає проведення контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) науково-педагогічним працівником та її обговорення за участю осіб, які навчаються, розв'язання задач з їх обговоренням, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку та оцінювання.

4.5. Семінарські заняття

4.5.1. Семінарське заняття - вид навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організує дискусію з попередньо визначених проблем.

4.5.2. Перелік тем семінарських занять визначається навчальною програмою дисципліни.

4.5.3. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою.

4.6. На кожному семінарському занятті науково-педагогічний працівник оцінює осіб, які навчаються (реферати, виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо).

4.7. Консультації

4.7.1. Консультація - форма навчального заняття, при якій особа, яка навчається, отримує від науково-педагогічного працівника відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Консультація може бути індивідуальною або проводиться для групи осіб. Під час підготовки до екзаменів проводяться групові консультації.

4.7.2. Протягом семестру консультації з навчальних дисциплін проводиться за встановленим кафедрою розкладом із розрахунку відповідного часу, що планується на консультації з певної навчальної дисципліни. Обсяг часу, відведений науково-педагогічному працівнику для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається робочим навчальним планом.

4.8. Самостійна робота

4.8.1. Самостійна робота осіб, які навчаються, є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

4.8.2. Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання

індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

4.8.3. Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної форми навчання, регламентується навчальним планом та робочим навчальним планом.

4.8.4. Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

4.8.5. Самостійна робота осіб, які навчаються, забезпечується системою навчально- методичного забезпечення, передбаченою програмою навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, комплектами індивідуальних семестрових завдань, практикумами, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, електронними та іншими навчально-методичними матеріалами, дистанційними курсами. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

4.8.6. Самостійна робота з вивчення навчального матеріалу з конкретної дисципліни може проходити в науковій бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, лабораторіях, у домашніх умовах, а також у дистанційній формі за використанням системи підтримки дистанційного навчання та матеріалів дистанційних курсів.

4.8.9. При організації самостійної роботи з використанням складного обладнання, установок, інформаційних систем (комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування, автоматизованих навчальних систем, системи підтримки дистанційного навчання тощо) забезпечується можливість одержання необхідної консультації або допомоги з боку спеціалістів кафедри.

4.8.10. Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим.

Форми контролю визначаються програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

4.9. Індивідуальні завдання

4.9.1. Індивідуальні завдання з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

4.9.2. Види індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються навчальним планом.

4.9.3. Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням

необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника.

4.10. Курсові роботи

4.10.1. Курсова робота з навчальної дисципліни (практики) - це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсові роботи сприяють розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань. Курсові роботи виконуються згідно з навчальним планом.

4.10.2. Тематика курсових робіт має відповідати нагальним потребам фахової підготовки. Теми курсових робіт затверджуються на засіданнях кафедр.

4.10.3. Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт, зміст та обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, які розробляються кафедрами.

4.10.4. В одному семестрі планується не більше двох курсових робіт, в останньому передвипусковому семестрі курсові роботи не плануються.

4.10.5. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох- трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету (директора інституту).

4.10.6. Оцінка підсумкового контролю за виконання та захист курсової роботи виставляється за національною шкалою. Максимальна кількість балів дорівнює 100.

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу.

4.10.7. Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року.

4.11. Реферати, аналітичні огляди та інші види індивідуальних завдань

4.11.1. Реферати, аналітичні огляди, есе, переклади тощо - це індивідуальні завдання, що сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань осіб, які навчаються, з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. На виконання реферату з дисципліни у робочій навчальній програмі передбачається не менше 10—15 годин самостійної роботи

4.11.2. Контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи, - це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. В одному семестрі кількість зазначених контрольних робіт для студентів денної і заочної форм навчання не перевищує 10. На виконання студентами кожної з цих робіт у навчальній програмі дисципліни виділяється не менше 5 годин самостійної роботи.

4.11.3. Роботи, виконані студентом під час аудиторних занять та самостійної роботи, зберігаються

на кафедрі протягом календарного року.

4.12. Практична підготовка

4.12.1. Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців з вищою освітою. Мета практики - набуття студентами професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

4.12.2. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

4.12.3. Залежно від конкретної спеціальності (спеціалізації) студентів, основними видами практики можуть бути:

- навчальна (ознайомлювальна, мовна та інші),
- виробнича (педагогічна, асистентська, економічна та інші, а також науково-дослідна та переддипломна),
- стажування в установах, на підприємствах, в інших організаціях з метою набуття професійних компетентностей за фахом.

Допускаються інші види практик, передбачені навчальними планами.

4.12.4. Метою навчальної практики є ознайомлення студентів зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних дисциплін.

4.12.5. Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок зі спеціальності, а також збирання фактичного матеріалу для виконання курсових робіт.

4.12.6. Переддипломна практика студентів (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, що проводиться на випускному курсі з метою збирання матеріалів для дипломного проектування, узагальнення і вдосконалення здобутих ними фахових компетентностей (знань, практичних умінь та навичок), оволодіння професійним досвідом і підготовки до самостійної трудової діяльності.

4.12.7. Види практики з кожної спеціальності, їхня тривалість і терміни проведення визначаються навчальним планом.

4.12.8. Практична підготовка студентів здійснюється на підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, науки, освіти, охорони здоров'я, культури і державного управління (у тому числі за кордоном) згідно з укладеними договорами, а також в науково-дослідних інститутах і провідних науково-дослідних лабораторіях, кафедрах і підрозділах університету.

4.12.9. Зміст і послідовність проходження практики визначається програмою практики, яка розробляється відповідною кафедрою (кафедрами).

4.12.10. На кожній ланці практики необхідно, щоб програми мали рекомендації щодо видів і форм перевірки досягнення запланованих результатів навчання (сформованості рівня знань, набуття умінь,

навичок та інших компетентностей). Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики.

4.12.11. Зміст наскрізної програми повинен відповідати вимогам стандарту вищої освіти та відповідної освітньої програми. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

4.12.12. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедр.

4.12.13. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики університету, керівник практики від факультету (інституту) та групові керівники практики.

4.12.14. Керівник практики університету:

- аналізує робочі навчальні плани факультетів (інститутів) у частині, що стосується проведення практик;
- контролює своєчасність та правильність підготовки факультетами (інститутами) необхідних документів: договорів з базами практик, відповідних наказів тощо;
- здійснює контроль за організацією, проведенням та якістю програм усіх видів практик.

4.12.15. Керівник практики від факультету (інституту):

- перед початком практики контролює підготовленість баз практики;
- бере участь у підготовці навчально-методичної документації з організації та проведення практик;
  - контролює проведення всіх організаційних заходів: інструктажів про порядок проходження практики, з охорони праці, пожежної безпеки та промислової санітарії; надання студентам-практикантам необхідних документів, перелік яких встановлює відповідна кафедра; проведення студентських конференцій тощо;
- координує роботу керівників груп;
- звітує декану факультету (директору інституту), вченій раді факультету про результати проведення практики.
  - повідомляє студентів про систему звітності з практики;
  - у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;
- приймає і перевіряє звіти студентів з практики, надає відгук про їхню роботу на базі практики;
- приймає заліки з практики.

4.12.16. Керівник практики від факультету (інституту), групові керівники, а також викладачі педагогіки та психології (з числа осіб, які мають відповідну кваліфікацію, та якщо це передбачено програмою практики) призначаються наказом по університету.

4.13. Науково-дослідна робота студентів

4.13.1. Метою науково-дослідної роботи є залучення студентів до активної дослідницької

діяльності для формування наукового світогляду, розвитку науково-дослідних умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань.

4.13.2. Науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі визначається навчальними планами і програмами навчальних дисциплін (курси з основ наукових досліджень, різні види навчальних занять з елементами наукових досліджень тощо). Виконання науково-дослідної роботи у процесі вивчення навчальних дисциплін відбувається за умов оптимального співвідношення репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимального насичення занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

4.13.3. Науково-дослідна робота студентів у позанавчальний час є продовженням навчально-дослідної роботи й ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

4.14. Особливості організації освітнього процесу за заочною (дистанційною) формою

4.14.1. Компетентності та результати навчання студентів, які навчаються за заочною (дистанційною) формою, мають відповідати вимогам тимчасового стандарту вищої освіти для відповідного рівня вищої освіти.

4.14.2. Тривалість програм підготовки визначається тимчасовими стандартами вищої освіти і навчальними планами. Навчальні плани для навчання за заочною (дистанційною) формою за переліком нормативних дисциплін, загальною кількістю годин та кредитів, формами підсумкового контролю повинні відповідати навчальним планам денної форми навчання. Перелік дисциплін може відрізнитися за рахунок вибіркового дисциплін і спеціалізацій. Дисципліни, що викладаються у дистанційній формі, повинні бути позначені у навчальних планах.

4.14.3. Освітній процес за заочною (дистанційною) формою навчання здійснюється під час сесій і в міжсесійний період, а також з використанням дистанційних, електронних технологій. За дистанційною формою навчання в міжсесійний період освітній процес здійснюється з використанням електронних і телекомунікаційних технологій.

4.14.4. Сесія для заочної (дистанційної) форми навчання - це частина навчального року, протягом якої проводяться лекції, лабораторні, практичні та семінарські заняття, консультації). Під час заліково-екзаменаційної сесії здійснюються контрольні заходи (заліки, екзамени).

4.14.5. Лекції при заочній формі навчання мають настановний, узагальнюючий та оглядовий характер. При застосуванні дистанційних технологій лекції можуть проводитися в режимі он-лайн або в режимі перегляду записаної відео-лекції.

Семінарські заняття проводяться за основними темами курсу, які виносяться на самостійне вивчення студентами. Практичні та лабораторні роботи повинні забезпечувати формування необхідного рівня умінь і навичок.

4.14.6. Кількість сесій і терміни їх проведення встановлюються графіком освітнього процесу.

Міжсесійний період для заочної (дистанційної) форми навчання - це частина навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом науково-педагогічного працівника (очно чи дистанційно). Основною формою роботи студента-заочника над засвоєнням навчального матеріалу є виконання ним індивідуальних завдань, тестових завдань, контрольних робіт та робота з використанням інтерактивних засобів зв'язку з викладачем. Контрольні роботи та індивідуальні завдання, передбачені навчальним планом, можуть виконуватися як у домашніх умовах (поза навчальним закладом), так і в університеті. Індивідуальні завдання виконуються у порядку, передбаченому цим Положенням.

4.14.7. З метою забезпечення систематичної самостійної роботи студентів-заочників в міжсесійний період можуть проводитися консультації, захист курсових робіт та інших індивідуальних завдань. У міжсесійний період студентам-заочникам може надаватися можливість відвідувати навчальні заняття та виконувати інші види навчальної роботи разом зі студентами денної форми навчання на умовах домовленості з науково-педагогічним працівником.

4.14.8. Контрольні роботи, виконані поза університетом, перевіряються науково- педагогічним працівником у семиденний термін з часу їх отримання науково-педагогічним працівником і зараховуються за результатами співбесіди науково-педагогічного працівника зі студентом. Контрольні роботи, виконані в університеті, перевіряються науково-педагогічним працівником у дводенний термін і зараховуються за результатами їх виконання. Порядок обліку виконання контрольних робіт визначає відповідна кафедра. Контрольні роботи зберігаються на кафедрах протягом одного року.

4.14.9. Організація освітнього процесу за заочною (дистанційною) формою під час сесій і в міжсесійний період здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу та робочих навчальних планів на поточний рік, які доводяться до відома всіх студентів перед початком навчального року.

4.14.10. При організації дистанційного навчання на основі електронних технологій порядок та особливості здійснення всіх форм освітнього процесу визначаються навчальними програмами дисциплін.

4.14.11. Виклик студентів на сесію здійснюється відповідно до графіку навчального процесу довідкою-викликом встановленої форми. Довідка-виклик є документом суворої звітності і підлягає реєстрації в окремій книзі із зазначенням номера та дати видачі. Після закінчення сесії деканат видає студенту довідку про участь у сесії.

4.14.12. Студенти-заочники, які не виконали вимог навчального плану, але з'явилися на заліково-екзаменаційну сесію, допускаються до консультацій науково-педагогічних працівників, виконання лабораторних і практичних робіт, складання заліків і, в установленому порядку, до складання заліків та екзаменів без наступного надання оплачуваної додаткової відпустки за поточний навчальний рік.

4.14.13. **Особливості планування навчального навантаження студентів, які поєднують навчання з роботою.** Оскільки теоретичне навчання студентів заочної (дистанційної) форми навчання підкріплюється загальними та професійними компетенціями, які здобуваються під час трудової діяльності, ціна одного кредиту ЄКТС для студентів заочної (дистанційної) форми навчання може бути встановлена

на рівні 25 годин.

Університет може планувати більшу кількість кредитів на навчальний рік за рахунок власного часу студентів заочної (дистанційної) форми навчання в разі наявності їхньої письмової згоди.

Приклад розрахунку річного бюджету часу студента заочної форми навчання

	На I-II курсах за навчальний рік	На III та наступних курсах за навчальний рік
Максимальна тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань (у тижнях)	44	44 (40 на останньому курсі)
з них тривалість сесій	30 днів = 4,5 тижні	40 днів = 5,5 тижнів
(у годинах бюджету часу)	$4,5 \times 54 = 243$ год	$5,5 \times 54 = 297$ год
тривалість міжсесійного періоду	39,5 тижнів	38,5 (34,5) тижнів
(у годинах бюджету часу)	1066,5 год	1039,5 (931,5) год
Річний бюджет часу (у годинах):	1309,5 год	1336,5 (1228,5) год
Реальна кількість кредитів на рік:	52	53 (49)

Таким чином, тривалість чотирьохрічного бакалаврату для денної форми навчання (240 кредитів) може бути опанована студентами заочної (дистанційної) форми навчання за 4 роки 6 місяців (I, II курс – по 52 кредити, III–IV курси – по 53 кредитів, V курс – 30 кредитів).

5. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

5.1. Науково-методичне та організаційне забезпечення освітнього процесу є необхідною умовою якісного засвоєння програм підготовки фахівців і включає:

- тимчасові стандарти вищої освіти та освітні програми;
- навчально-організаційні документи деканату, кафедр і навчального відділу;
- навчально-методичні комплекси дисциплін;
- інформаційне забезпечення навчального процесу (підручники і навчальні посібники, методичні матеріали, наочні посібники, комп'ютерні програми з навчальних дисципліни тощо);
- систему забезпечення якості освітнього процесу та якості вищої освіти.

5.2. Документація з науково-методичного та організаційного забезпечення освітнього процесу

5.2.1. Документація деканату:

- положення про факультет (інститут);
- тимчасові стандарти вищої освіти;
  - освітні програми;
- навчальні плани;
- робочі навчальні плани;
- інформаційні пакети зі спеціальностей на напрямів підготовки здобувачів вищої освіти (українською, англійською мовами);
- програми навчальних дисциплін та програми практик;
- розклад занять за всіма формами навчання;
- журнали обліку роботи академічної групи;
- навчальні картки студентів (Додаток 7);
- журнал реєстрації відомостей успішності студентів;
- відомості обліку успішності;
- зведена відомість успішності студентів;
- журнал реєстрації довідок-викликів та повідомлень студентів-заочників;
- журнал обліку рецензування (обліку контрольних (письмових), курсових робіт, дипломних робіт (проектів) студентів-заочників);
- копії або витяги з наказів про зарахування, відрахування, переведення, поновлення студентів тощо;
- план роботи і протоколи засідань вченої ради факультету (інституту);
- склад, план роботи і протоколи засідань методичної комісії;
- копії наказів про призначення кураторів академічних груп;
- протоколи засідань стипендіальної комісії, копії наказів;
- копії документів студентів-пільговиків (осіб, які постраждали внаслідок катастрофи на ЧАЕС; дітей-сиріт; дітей учасників АТО, інвалідів; студентів, які мають дітей, та ін.);
- списки студентів, які мешкають у гуртожитках;
- графіки проведення відкритих занять.

5.2.2. Документи вченої ради факультету (інституту) зберігає учений секретар ради. Документи методичної комісії факультету зберігає голова комісії.

5.2.3. Інформаційні пакети, розклад занять на поточний семестр, графіки проведення відкритих занять, документи, що регламентують організацію навчального процесу на факультеті (в інституті) розміщуються на веб-сайті факультету (інституту).

5.2.4. Документація кафедри з організації та науково-методичного забезпечення освітнього процесу:

- план роботи кафедри на навчальний рік (Додаток 8);
- протоколи засідань кафедри;
- список працівників кафедри, аспірантів і докторантів;

- обсяг навчальної роботи на навчальний рік (Додаток 9);
- розподіл навчального навантаження кафедри на навчальний рік (Додаток 10);
- розклад занять;
- індивідуальні плани роботи науково-педагогічних працівників (Додаток 11);
- звіти науково-педагогічних працівників за минулий навчальний рік;
  - журнал обліку індивідуальних занять науково-педагогічних працівників кафедри (Додаток 12);
- навчально-методичні комплекси дисциплін кафедри;
- графік консультацій науково-педагогічних працівників;
- графік підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- план відкритих занять на поточний семестр;
- журнал взаємних і контрольних відвідувань занять науково-педагогічних працівників кафедри (Додаток 13);
  - журнал реєстрації замін науково-педагогічних працівників та переносу занять (Додаток 14);
  - витяги з наказів про затвердження тем дипломних робіт (проектів);
  - завдання на дипломні роботи (проекти);
  - дипломні роботи (проекти);
  - екзаменаційні білети;
  - критерії оцінювання екзаменаційних (залікових) робіт;
  - програми практик;
  - щоденники практики;
  - звіти з практики;
  - повідомлення про прибуття на практику;
  - курсові роботи.

5.2.5. Навчально-методичний комплекс з дисципліни містить:

- Титульну сторінку;
- Зміст НМК
- Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності;
- Навчальна програма навчальної дисципліни;
- Робоча навчальна програма дисципліни;
- Програми навчальної, технологічної і професійної практик;
- Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
- Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо;
- Конспект лекцій з дисципліни;
- Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт;
- Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- методичні вказівки для студентів щодо виконання індивідуальних завдань, курсових, дипломних робіт (проектів), рефератів тощо; Завдання на курсові та дипломні проекти;
- Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для заліків.
- Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;

- Методичні рекомендації та розробки викладача;
- Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання;
- Інші матеріали(графіки самостійної роботи студентів, виконання курсових і контрольних робіт тощо).

5.2.6. Навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін, зокрема, навчальні програми, анотації, тексти (презентації) лекцій, навчально-методичні матеріали до семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи денної та заочної форм навчання, приклади завдань поточного та підсумкового семестрового контролю, графіки проведення відкритих занять в обов'язковому порядку розміщуються на веб-сайті кафедри (веб- сторінці кафедри на веб-сайті факультету (інституту)).

5.3. Контрольні заходи

5.3.1. Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

5.3.2. За рівнем контролю результатів навчання розрізняють: самоконтроль, кафедральний, факультетський (інститутський) та ректорський контроль.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках з лабораторних робіт передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки здобувачами вищої освіти з дисципліни на різних етапах її вивчення, як правило, науково-педагогічними працівниками даної дисципліни і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

Факультетський (інститутський) та ректорський контроль є різними рівнями зовнішнього контролю, призначеного для перевірки якості освітнього процесу на кафедрах, порівняння ефективності навчання студентів.

Факультетський (інститутський) та ректорський контроль усіх рівнів, на відміну від кафедрального, проводиться вибірково (в окремих навчальних групах), тільки письмово і, як правило, є відтермінованим контролем.

5.3.3. Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль, атестація здобувачів вищої освіти.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс.

Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам

попереднього навчання. Результати контролю аналізуються на кафедральних нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття із забезпечувальною дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги здобувачам вищої освіти, коригування освітнього процесу. Доцільно проводити вхідний контроль на першому курсі.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських, лабораторних заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються програмою навчальної дисципліни.

Формою поточного контролю є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Студенти виконують ректорські контрольні роботи з однієї-двох дисциплін (як правило, нормативних) для кожної спеціальності. Декан факультету (директор інституту) визначає дисципліни, з яких виконуються ректорські контрольні роботи, і узгоджує їх перелік з керівником навчального відділу. Ректорські контрольні роботи виконуються у навчальний час. Графік проведення ректорських контрольних робіт складається комісією за поданням факультетів (інститутів) і затверджується проректором. Студенти не пізніше, ніж за тиждень повинні бути ознайомлені з графіком проведення ректорських контрольних робіт і прикладами завдань попередніх років.

За дорученням кафедри науково-педагогічний працівник (науково-педагогічні працівники) розробляють не менше 5 комплектів завдань і зразків відповідей, критерії оцінювання робіт. Всі матеріали для ректорських контрольних затверджуються на засіданнях кафедри та методичної комісії факультету (інституту). Зміст, обсяг, структуру та форму контрольної роботи визначає кафедра. За формою така робота може бути тестом, розгорнутою відповіддю на питання, комбінованим завданням тощо.

Факультет (інститут) надає до комісії не менше 5 комплектів матеріалів для ректорської контрольної роботи в друкованому та електронному вигляді не пізніше ніж за два тижні до проведення роботи. З матеріалів, що надали факультети (інститути), комісія формує завдання для ректорської контрольної роботи для кожного факультету.

Ректорська контрольна робота вважається виконаною, якщо на ній були присутні не менше, ніж 80% студентів. У іншому випадку результати роботи анулюються і призначається повторна контрольна робота.

Перевірку всіх контрольних робіт здійснює за дорученням кафедри один науково-педагогічний працівник, визначений комісією.

Може проводитися шифрування контрольних робіт.

Оцінки за ректорську контрольну роботу виставляються за національною шкалою.

Результати ректорських контрольних робіт аналізуються навчальним відділом, на засіданнях кафедр, методичних комісій та вчених рад факультетів.

Голова комісії доповідає про результати на засіданні ректорату. Виконані ректорські контрольні роботи, завдання до них, зразки відповідей та критерії оцінювання зберігаються на кафедрі протягом року.

5.3.4. Підсумковий семестровий контроль з певної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

5.3.5. Підсумковий семестровий контроль

5.3.5.1. Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою. Максимальна сума балів, які може набрати здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни (проходженні практики), складає 100.

Оцінка виставляється за такою системою:

Набрані бали	Для підсумкового семестрового контролю (екзамен)	Для семестрового заліку
1-49	Незадовільно	не зараховано
50-64	Задовільно	Зараховано
65-89	Добре	
90-100	Відмінно	

5.3.5.2. Кожен з видів роботи (завдань), виконаних здобувачем вищої освіти протягом семестру, оцінюється у відповідності до критеріїв, визначених програмою навчальної дисципліни. Відповідно до рекомендацій основних документів Європейського простору вищої освіти («Стандарти та рекомендації для забезпечення якості у вищій освіті», «Довідник користувача ЄКТС», матеріали проекту «Тюнінг») необгрунтованою є практика виставлення підсумкових оцінок з дисциплін, що завершуються екзаменом, лише на основі арифметичної суми результатів поточного контролю. Відсутність екзаменаційного контролю під час запланованої сесії приводить до зниження якості підготовки фахівців. Викладач на свій розсуд може розподіляти певну кількість балів, з яких формується підсумкова оцінка, між поточним контролем та екзаменом. Це співвідношення може бути сформованим таким чином: наприклад, контрольні роботи (семінари) поточного контролю можуть вплинути на 60% підсумкової оцінки, а екзамен – на 40%. **Здобувачі вищої освіти мають бути ознайомлені з набраними ними балами до початку екзаменаційної сесії.**

5.3.5.3. Виконані здобувачами вищої освіти контрольні роботи, курсові роботи, індивідуальні завдання зберігаються на кафедрі протягом календарного року.

5.3.5.4. Студент, який успішно вивчав навчальну дисципліну протягом семестру, веде результативну наукову роботу за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, може отримати до 40 додаткових (заохочувальних) балів

та бути звільненим від семестрового екзамену з навчальної дисципліни з одержанням оцінки «відмінно» (за умови, що набрана сума балів не менше 95).

5.3.5.5. Семестрові екзамени та заліки проводяться в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом.

5.3.5.6. Залік - це форма семестрового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі виконання ним певних видів робіт на лекційних, практичних, семінарських, лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань, виконання підсумкової залікової роботи та оцінювання результатів інших видів навчальної діяльності відповідно до програми навчальної дисципліни. Якщо при вивченні дисципліни навчальним планом не передбачені перелічені форми навчальних занять, залік виставляється за результатами залікової роботи. Семестровий залік планується, як правило, за відсутності екзамену і не передбачає обов'язкову присутність здобувачів вищої освіти.

5.3.5.7. Семестровий залік з окремої дисципліни проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії. Заліки приймаються науково-педагогічними працівниками, які проводили практичні, семінарські та інші заняття в навчальній групі або читали лекції з даної дисципліни.

5.3.5.8. Екзамен - це форма семестрового контролю засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр.

Розклад екзаменаційних сесій затверджується ректором і доводиться до науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. У разі захворювання екзаменатора завідувач кафедри повинен здійснити його заміну і сповістити про це деканат.

На підготовку здобувачів вищої освіти до кожного екзамену необхідно планувати 2-4 дні (залежно від семестрового обсягу навчальних годин з дисципліни). Перед кожним екзаменом проводиться консультація.

5.3.5.9. Екзамени приймаються лекторами, які викладали курс. У прийманні екзамену можуть брати участь науково-педагогічні працівники, які проводили у навчальній групі інші види занять з дисципліни. Якщо окремі розділи дисципліни читалися кількома науково- педагогічними працівниками, екзамен (залік) може проводитися за їх участю з виставленням однієї загальної оцінки. Як виняток, за наявності поважних причин, завідувач кафедри за узгодженням з деканом факультету (директором інституту) може призначати для приймання екзамену іншого науково-педагогічного працівника з числа лекторів даної дисципліни.

5.3.5.10. Екзамени проводяться в письмовій формі (припускається контроль з використанням комп'ютерів, інформаційно-комунікативних технологій). Виключенням можуть бути екзамени з дисциплін, метою навчання яких є здобуття навичок ораторської майстерності, професійної риторики, мовленнєвої практики, а також екзамени, що складають студенти першого курсу. Перелік дисциплін, з яких екзамени проводяться в усній або комбінованій формі, затверджується вченою радою університету за поданням вчених рад факультетів (інститутів).

Екзаменаційні білети (завдання) і критерії оцінювання є обов'язковою складовою навчально-методичного комплексу дисципліни. На початку семестру науково-педагогічний працівник повинен ознайомити (оприлюднити на веб-сайті факультету або кафедри) здобувачів вищої освіти зі змістом, структурою, формою екзаменаційної (залікової) роботи та прикладами завдань попередніх років, а також із системою і критеріями її оцінювання.

При проведенні семестрового екзамену екзаменатор повинен мати таку документацію:

- затверджені завідувачем кафедри (із зазначенням номера протоколу та дати засідання кафедри) екзаменаційні білети;

- заліково-екзаменаційну відомість, підписану деканом факультету (директором інституту) .

Заліково-екзаменаційну відомість екзаменатор отримує в навчальному відділі напередодні або в день проведення екзамену (заліку).

5.3.5.11. Присутність на екзаменах та заліках сторонніх осіб без дозволу ректора, проректора або декана факультету (директора інституту) не допускається.

Відмова здобувача вищої освіти виконувати екзаменаційне завдання атестується як незадовільна відповідь.

5.3.5.12. Здобувач вищої освіти повинен бути ознайомлений із результатами своєї письмової роботи не пізніше, ніж через 3 робочі дні після її написання. Здобувач вищої освіти має право ознайомитися з перевіреною роботою й одержати пояснення щодо отриманої оцінки.

У разі незгоди з оцінкою здобувач вищої освіти має право подати в день оголошення оцінки або наступний робочий день завідувачу кафедри письмову апеляцію, вказавши конкретні причини незгоди з оцінкою. Завідувач кафедри разом з екзаменатором, залучаючи, за необхідності, інших фахівців, протягом трьох днів розглядає апеляцію і в усній формі сповіщає здобувача вищої освіти про результати розгляду.

5.3.5.13. Результати підсумкового семестрового контролю вносяться науково- педагогічним працівником у відомість обліку успішності(Додаток 15), залікову книжку здобувача вищої освіти та до індивідуального навчального плану; а також вносять результати підсумкового семестрового контролю до журналу обліку успішності студентів.

5.3.5.14. Якщо здобувач вищої освіти без поважної причини не з'явився на екзамен, приймання екзамену проводиться після екзаменаційної сесії комісією, яка створюється наказом ректора за поданням декана факультету (директора інституту). Склад комісії включає не менше п'яти осіб, обов'язковим є включення керівника (заступник керівника) Студентської ради факультету, керівника (представника) профспілкової організації студентів факультету.

Якщо результати вивчення дисципліни здобувачем вищої освіти сумарно оцінені менше ніж 50 балами, здобувач вищої освіти має право повторно скласти екзамен (залік) з дисципліни та/або повторно виконати контрольну роботу або індивідуальні завдання. Перескладання екзамену (заліку), повторне виконання контрольної роботи або індивідуальних завдань допускається не більше двох разів. Перший раз - у

письмовій формі науково-педагогічному працівнику, при другому перескладанні - комісії, яка створюється розпорядженням декана (директора інституту). Оцінка комісії є остаточною.

5.3.5.15. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час сесії не більше двох незадовільних оцінок (у тому числі - не зараховано), наказом ректора встановлюється термін ліквідації академічної заборгованості (дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру). Здобувач вищої освіти, який одержав під час сесії більше двох незадовільних оцінок (у тому числі - не зараховано) відраховується з університету.

5.3.5.16. Для ліквідації академічної заборгованості деканат оформлює додаткову відомість обліку успішності/лист і видає її науково-педагогічному працівнику, який повинен повернути додаткову відомість/лист до навчального відділу після її заповнення.

У разі прийому академічної заборгованості комісією відомість обліку успішності підписують усі члени комісії.

Контрольні матеріали: екзаменаційні (залікові для заочної форми навчання) білети (завдання), критерії оцінювання, екзаменаційні (залікові для заочної форми навчання), контрольні роботи, індивідуальні завдання зберігаються на кафедрі протягом календарного року. З цими матеріалами можуть бути ознайомлені ректор, проректори, керівник навчального відділу, декан факультету (директор інституту).

5.3.5.17. Результати семестрового контролю обговорюються на засіданнях кафедр, ректорату, вчених рад факультетів (інститутів) та вченої ради університету і є одним із важливих чинників управління якістю освітнього процесу в університеті.

5.3.5.18. Критерії оцінювання. Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з кожної дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного та підсумкового контролю знань (іспиту).

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацювати тести, складання конспекту, написання звіту, реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (іспиту) є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

За комплексного оцінювання успішності викладач визначає види робіт та критерії оцінювання з урахуванням специфіки навчальної дисципліни, обсягу годин, відведених навчальним планом, контингенту студентів.

Критеріями оцінювання можуть бути:

а) під час усних відповідей:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- упевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);

- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) у ході виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Критерії комплексного оцінювання повинні доводитись до студентів на початку викладання навчальної дисципліни.

Для визначення ступеню оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати такі рівні досягнень студентів.

- **високий рівень** – студент вільно володіє навчальним матеріалом вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи;
- **достатній рівень** – студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності;
- **задовільний рівень** – студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні чи володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях.
- **низький рівень** – студент володіє навчальним матеріалом поверхово та фрагментарно.
- **незадовільний рівень** – студент не володіє навчальним матеріалом.

Кожну оцінку рівня досягнень студента викладач повинен аргументовано мотивувати.

Оцінки вносяться до відомостей обліку успішності, залікових книжок (індивідуальних навчальних планів) студентів та іншої академічної документації. У документи про освіту та академічну документацію для мобільності студентів негативні оцінки не вносяться.

У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачу та комісії. Замість перескладання комісії студент може вибрати повторне вивчення дисципліни, проходження практики чи виконання курсової роботи в наступному навчальному періоді.

У випадку отримання оцінки «неприйнятно» (1-34 бали) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну, пройти практику чи виконати курсову роботу в наступному навчальному періоді.

Повторне вивчення дисциплін, проходження практики та виконання курсових робіт планується за рахунок власного часу студента та не фінансується з бюджетних коштів. Під час повторного вивчення відповідний навчальний компонент уналежнюється до індивідуального навчального плану наступного навчального періоду.

Повторне вивчення вибіркової дисципліни може бути замінено вивченням іншої вибіркової дисципліни відповідного циклу та обсягу.

5.3.5.19. Поточний контроль успішності студентів.

Виконання студентом завдань поточного контролю є обов'язковим етапом вивчення навчальної дисципліни. Об'єктом поточного контролю знань студента є:

- виконання студентом змістовних модульних завдань (модульний контроль);
- систематичність та активність роботи студента протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни.

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля з метою діагностики досягнення цілей навчання.

У ході виконання змістовних модульних завдань (змістовний модульний контроль) оцінюються: результати

тестування, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, курсових проектів, захист опорних конспектів, звітів та оглядів, виконання індивідуальних завдань, розв'язання практичних ситуацій (кейсів), інші завдання.

Завдання, що входять до модулів, порядок і час їхнього складання визначаються кафедрою, вносяться також до робочої програми й доводяться до відома студентів до початку семестру.

Оцінка всіх модульних завдань визначається на основі розроблених кафедрою критеріїв та відповідно до прийнятої рейтингової шкали з урахуванням складності видів навчальної роботи.

Форма й порядок повторного складання модульного контролю протягом поточного семестру визначається кафедрою.

Під час контролю систематичності та активності навчальної діяльності студентів оцінюються: участь в обговоренні питань на семінарах, результати виконання лабораторних та розрахункових робіт, якість опрацювання завдань для самостійного вивчення, підготовка рефератів та їхня презентація, участь у студентських конференціях, гуртках, наукових конкурсах та олімпіадах, інші форми робіт.

За результатами поточного контролю знань, умінь та навичок студентів (з урахуванням систематичності й активності роботи та виконання модульних завдань) визначається поточний рейтинговий бал.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право за дозволом директора інституту /декана факультету скласти їх до закінчення останнього практичного (семінарського) заняття. Порядок складання визначає викладач.

Оцінювання успішності студентів із навчальних дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік відбувається в такий спосіб: студенту ставиться «зараховано» з вивчення дисципліни за умови, що за результатами поточного контролю знань він отримав 60 і більше балів .

5.3.5.20. Документальне оформлення результатів контролю

Порядок документального оформлення й реєстрації успішності студентів визначає директор інституту / декан факультету з урахуванням низки особливостей, описаних у Положенні нижче.

Результати поточного та підсумкового контролю реєструються в журналі академічної групи та рейтинговій відомості успішності студентів.

Після закінчення кожного модуля викладач записує результати модульного контролю у відомості обліку результатів успішності студентів групи.

Студентам, які виконали всі види робіт, але набрали 35-59 балів, у відомості обліку успішності проставляється оцінка «незадовільно» чи «незараховано», яку вони можуть перескласти на загальних підставах за поданням директора інституту / декана факультету.

Студентам, які не виконали навчальний план із дисципліни (тобто набрали 1-34 бали) за відсутності поважних причин, у відомості обліку «недопущений», що відповідає оцінці «незадовільно». Виконати навчальний план із цієї дисципліни він може на загальних підставах лише після повторного вивчення навчальної дисципліни.

Викладач зобов'язаний чітко заповнювати відомості, виправлення не допускаються. Викладач несе особисту відповідальність за правильність заповнення відомості, акуратність і своєчасність її ведення.

Структура навчальної дисципліни (курсу)

		Структура навчальної дисципліни (курсу)		
Зміст та структура залікових кредитів	Модулі	Види робіт		
	Аудиторна робота	Складається з декількох змістових модулів: $ЗМ_1+ЗМ_2+ЗМ_3+... ЗМ_n$	Лекції	Контрольні заходи (модульний контроль, залік, екзамен)
			Практичні (семінарські, лабораторні)	
			Консультації	
			Контрольні заходи (модульний контроль, залік, екзамен)	
	Індивідуальна робота	$ЗМ_{1i}$	Робота в лабораторіях (кабінетах) у позанавчальний час	
	Самостійна робота	$ЗМ_{1c}$	Робота в інформаційних мережах	
		$ЗМ_{2c}$	Опрацювання додаткової літератури	
	Курсова робота			
	Практики			Навчальна
Виробнича				
Наукова робота	$ЗМ_{1n}$	Публікації		

	ЗМ _{2н}	Участь у конференціях
	ЗМ _{3с}	Участь в олімпіадах
	ЗМ _{4с}	Участь в інших конкурсах, отримання грантів тощо

5.3.5.21. Академічна заборгованість

^ Студент, який не виконав обов'язкові завдання поточного контролю з відповідної дисципліни, вважається таким, який має академічну заборгованість.

^ Якщо за результатами контролю з навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якої є залік або іспит студент отримав менше 50 балів із 100 можливих, ця дисципліна йому не зараховується й розглядається як академічна заборгованість. Якщо студент набрав 35-49 балів, йому надається можливість перескладання боргу не більше двох разів. Під час другого перескладання борг у студента може приймати комісія у складі п'яти осіб, склад комісії затверджується директором інституту / деканом факультету (до складу комісії обов'язково вводиться викладач спорідненої кафедри). Оцінка, отримана студентом у результаті другого перескладання боргу, є остаточною. Якщо студент набрав із дисципліни 1-34 бали, до перескладання він не допускається й має прослухати дисципліну повторно.

^ У випадках конфліктних ситуацій за мотивованою заявою студента чи викладача директором інституту / деканом факультету створюється комісія для приймання боргу, до складу якої входять завідувач кафедри (або провідний викладач), викладачі відповідної кафедри, представник деканату та студентської ради.

^ Перескладання модульного контролю після закінчення семестру для підвищення позитивної оцінки допускається за дозволом ректора на підставі заяви студента після погодження з директором інституту / деканом факультету та завідувачем відповідної кафедри.

^ За розпорядженням декана факультету до семестрового екзамену не допускаються студенти, які не виконали обов'язкових завдань поточного контролю з відповідної дисципліни. «Недопуск» студента до семестрового екзамену вважається академічною заборгованістю. У цьому випадку директор інституту / декан факультету проставляє в заліково-екзаменаційну відомість підсумкову оцінку «незадовільно» із певної навчальної дисципліни.

^ Студент, який за підсумком семестру має не більше двох академічних заборгованостей (незадовільна оцінка, підсумковий незалік, недопуск, неявка), допускається до занять у наступному семестрі чи переводиться на наступний курс. Такому студенту надається можливість за дозволом директора інституту / декана факультету відвідувати заняття з відповідної дисципліни.

^ Академічна заборгованість студента з навчальної дисципліни виникає, якщо:

- студент не виконав обов'язкових завдань поточного контролю;
- студент, який не допущений або не з'явився на модульний контроль (коли присутність студента була обов'язковою) і не подав відповідні документи, що вказують на поважні причини його відсутності, до директорату інституту / деканату факультету протягом трьох днів після дати завершення підсумкового контролю;
- студент атестований із навчальної дисципліни з підсумковою оцінкою «незадовільно», «незараховано».

^ Відраховується з університету студент, який:

- має три й більше академічних заборгованостей (незадовільні оцінки, підсумкові незаліки, недопуски, неявки) за результатами одного семестру;
- не ліквідував академічну заборгованість у визначений термін.

^ Вказані в пп. 6-8. студенти за власним бажанням можуть бути переведені на повторне навчання за кошти фізичних і юридичних осіб. На звільнені держбюджетні місця переводяться студенти, які мають вищі рейтингові показники.

5.3.5.22. Переведення, надання академічної відпустки та зарахування для повторного навчання

- Загальний порядок надання студентам академічної відпустки та зарахування на повторне навчання регламентується «Положенням про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти України та Міністерством охорони здоров'я України від 6 червня 1996 р. № 191/153.

- Загальний порядок переведення студентів з одного напрямку підготовки фахівців на інший у межах університету та відрахування з університету регламентується «Положенням про переведення, відрахування та поновлення студентів вищих навчальних закладів», затвердженим наказом Міністерства освіти України від 15 липня 1996 р. № 245. Переведення студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» чи «магістр», з однієї спеціальності на іншу не дозволяється.

- Академічна відпустка надається студенту у зв'язку із хворобою, якщо він не має академічних заборгованостей, на підставі заяви та висновку лікарсько-консультативної комісії (ЛКК) Миколаївської міської поліклініки в установленому порядку.
- Повторне навчання дозволяється студенту, який не виконав вимоги навчального плану в повному обсязі. Студенти першого курсу не мають права на повторне навчання.
- Студент, який через поважні причини пропустив навчальні заняття чи модульні контрольні, зобов'язаний зареєструвати в деканаті відповідний документ (про поважність причин його відсутності) протягом трьох робочих днів після закінчення дії поважної причини чи дати видачі відповідного документа. У разі хвороби студенти денної форми навчання подають бюлетень непрацездатності, виданий міською поліклінікою (медпунктом).
- Деканат не розглядає питання про надання студенту відповідних пільг у випадку подання документів, своєчасно не зареєстрованих у деканаті.
- У разі переведення студент додає до заяви на ім'я ректора копію академічної довідки за весь період навчання з обов'язковим зазначенням назв дисциплін, кількості нарахованих залікових кредитів та успішність за національною шкалою й шкалою ECTS.
- У випадку позитивного розгляду заяви ректором університету в директораті інституту / деканаті факультету перезараховують результати навчання з дисциплін шляхом порівняння кількості залікових кредитів та визначають академічну різницю, що не повинна перевищувати восьми навчальних дисциплін.
- Студент може взяти перерву в навчанні відповідно до Порядку надання академічної відпустки, що регламентується «Положенням про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти» (затверджено МОН України 06.06.1996 р. № 191), як за станом здоров'я, сімейними обставинами, так і у зв'язку з тимчасовим переходом на навчання в інший вітчизняний чи зарубіжний ВНЗ (мобільність).

5.4. Атестація здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра)

5.4.1. Проведення атестації

Для проведення атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) наказом ректора на факультетах створюються екзаменаційні комісії. Терміни проведення атестації визначаються навчальними планами підготовки фахівців та графіком освітнього процесу. Атестацію проходить кожен студент після повного виконання ним відповідного навчального плану.

Порядок формування, організацію роботи та підбиття підсумків роботи екзаменаційних комісій регламентує Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії для проведення підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра), яке затверджується вченою радою університету.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми в формі атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) та/або захисту дипломної роботи (проекту).

Атестація осіб, які здобувають ступінь магістра, може здійснюватися у формі єдиного державного кваліфікаційного екзамену за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України.

5.4.2. Підготовка до атестації

Виконання дипломних робіт (проектів), підготовка до атестаційних екзаменів є заключним етапом навчання студентів за освітньо-професійною програмою і має на меті систематизування, закріплення і розширення теоретичних знань, вмінь та навичок, визначення спроможності їх практичного застосування у вирішенні професійних завдань.

Теми дипломних робіт (проектів) обговорюються на засіданнях випускових кафедр і затверджуються наказом ректора. Підготовка дипломних робіт (проектів) проводиться студентами в університеті або на підприємствах (в організаціях, установах), що зацікавлені у цій роботі. За місцем виконання роботи студенту надається робоче місце, а також обладнання, необхідне для її виконання, проведення експерименту тощо.

До захисту дипломних робіт (проектів) допускаються студенти, які виконали роботу, одержали на неї відгук керівника, рецензію та візу завідувача кафедри про допуск до захисту. Рекомендується рецензентом дипломної роботи (проекту) не призначати працівника цієї ж кафедри.

Списки студентів, допущених до атестації, затверджуються наказом ректора).

6. ПРИЙОМ, ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.1. Прийом до університету

Прийом на навчання до університету здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до Правил прийому до університету, які розробляються відповідно до Умов прийому. Правила прийому до університету затверджуються вченою радою університету.

6.2. Переведення на наступний курс та переривання навчання

6.2.1. На наступний курс навчання в межах відповідної освітньої програми наказом ректора переводяться здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальні навчального плану певного курсу, включаючи проходження підсумкових семестрових контролів та не мають фінансової заборгованості.

6.2.2. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку.

Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між вищими навчальними закладами.

6.2.3. Академічна відпустка за медичними показниками надається здобувачам вищої освіти на підставі висновку лікарсько-консультативної комісії відповідно до Положення про академічні відпустки.

6.2.4. Надання академічної відпустки оформлюється відповідним наказом ректора із зазначенням підстави надання відпустки та її терміну. За весь період навчання студент може скористатися правом на отримання академічної відпустки, як правило, один раз.

6.2.5. Відпустки по вагітності та пологах, по догляду за дитиною надаються відповідно до Кодексу законів України про працю.

6.2.6. Здобувачі вищої освіти (окрім студентів, аспірантів першого курсу) мають право на повторне навчання. За весь період навчання студент (аспірант) може скористуватися правом на проходження повторного курсу навчання не більше двох разів.

Підставою для надання здобувачеві вищої освіти права на повторне навчання може бути невиконання ним до підсумкового семестрового контролю індивідуального навчального плану поточного семестру з поважних причин, підтверджених відповідними документами (через тривалі захворювання, пов'язані, зокрема, з епідеміями; часті захворювання (понад один місяць за семестр); службові відрядження; складні сімейні обставини, зокрема, необхідність догляду за членами сім'ї тощо).

Питання про надання здобувачу вищої освіти права на повторне навчання вирішується ректором за заявою студента, узгодженою з деканом факультету (директором інституту) або за поданням декана факультету (директора інституту) до початку відповідного семестру й оформлюється відповідним наказом ректора. Повторне навчання здійснюється з початку того семестру, навчальний план якого здобувач вищої освіти не виконав.

Здобувачам вищої освіти, які залишені на повторне навчання, можуть бути перезараховані навчальні дисципліни та практики, з яких за результатами підсумкового контролю вони мали позитивні оцінки. Перезарахування здійснюється на підставі заяви здобувача вищої освіти за рішенням декана факультету (директора інституту). Здобувачу вищої освіти, якому надано право на повторний курс навчання, необхідно ліквідувати академічне розходження, якщо воно виникло в результаті змін у навчальному плані.

6.2.7. Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579.

6.3. Відрахування здобувачів вищої освіти

6.3.1. Підставами для відрахування з університету здобувача вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого навчального закладу;

- невиконання навчального плану;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між університетом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законом.

6.3.2. Відрахування здобувача вищої освіти проводиться наказом ректора за поданням декана (директора інституту) за погодженням з органами студентського самоврядування .

6.3.3. Про відрахування неповнолітніх студентів повідомляється Служба у справах дітей місцевих органів виконавчої влади за місцем проживання відрахованої особи.

6.3.4. Особі, відрахованій з університету до завершення навчання за освітньою програмою, деканат видає академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС. Зразок академічної довідки встановлюється Міністерством освіти і науки України. Реєстрація академічних довідок проводиться в спеціальній книзі.

До академічної довідки не вносяться навчальні дисципліни, практики, з яких здобувач вищої освіти одержав незадовільні оцінки. Здобувачам вищої освіти, які вибули з першого курсу і не проходили підсумкового семестрового контролю, видається академічна довідка із записом, що здобувач вищої освіти підсумкового семестрового контролю не проходив.

6.3.5. До особової справи здобувача вищої освіти, відрахованого з університету, для передачі в архів додаються: копія академічної довідки, підписаної керівництвом університету і скріпленої гербовою печаткою, завірений деканом (директором інституту) індивідуальний навчальний план (залікова книжка), студентський квиток, навчальна картка студента.

6.4. Поновлення і переведення здобувачів вищої освіти

6.4.1. Особа, відрахована з вищого навчального закладу до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу вищого навчального закладу.

6.4.2. Поновлення на навчання осіб, відрахованих з вищих навчальних закладів, а також переведення здобувачів вищої освіти здійснюються, як правило, під час канікул наказом ректора за умови, що академічна різниця не перевищує 20 кредитів.

Поновлення на навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за погодженням з органами студентського самоврядування.

Поновлення на навчання осіб, відрахованих з вищих навчальних закладів, здійснюється незалежно від тривалості перерви в навчанні, причини відрахування, трудового стажу, форми навчання і з урахуванням здатності претендента успішно виконувати навчальний план та графік навчального процесу.

Поновлення студентів на перший курс не проводиться. Студенти, які були відраховані з першого курсу, можуть бути поновлені на другий курс за умови ліквідації ними академічної різниці.

Ліквідація академічної різниці при поновленні або переведенні здобувачів вищої освіти здійснюється в порядку та терміни, передбачені п. 6.2. цього положення. Якщо академічна різниця не

ліквідована у встановлені терміни, здобувач вищої освіти відраховується з університету за невиконання навчального плану.

6.4.3. Здобувачі вищої освіти можуть бути переведені з:

- одного вищого навчального закладу до іншого незалежно від форми навчання;
- однієї спеціальності (напрямку підготовки) на іншу спеціальність (напрямок підготовки).

Переведення студентів на першому курсі забороняється.

6.4.4. Переведення здобувачів вищої освіти з іншого вищого навчального закладу (наукової установи) незалежно від форми навчання до університету здійснюється за згодою керівників обох закладів за умови наявності вакантних місць ліцензованого обсягу.

6.4.5. Здобувач вищої освіти, який навчається в університеті та бажає перевестися до іншого вищого навчального закладу (наукової установи), подає на ім'я ректора університету, заяву про переведення й, одержавши його письмову згоду, звертається з цією заявою до ректора того вищого навчального закладу (директора наукової установи), до якого він бажає перевестися.

6.4.6. При позитивному розгляді заяви ректор вищого навчального закладу (директор наукової установи) видає наказ, згідно з яким здобувач вищої освіти допускається до занять, а до університету направляє запит щодо одержання поштою його особової справи.

Особова справа здобувача вищої освіти, який переводиться до іншого навчального закладу (наукової установи), в тижневий термін пересилається на адресу цього закладу (наукової установи). В університеті залишаються копії академічної довідки, навчальної картки студента, індивідуальний навчальний план, залікова книжка та список пересланих документів. Порядок збереження цих документів такий самий, як і особових справ здобувачів вищої освіти. Наказ ректора про відрахування здобувача вищої освіти у зв'язку з переведенням до іншого навчального закладу (наукової установи) видається після одержання запиту цього навчального закладу (наукової установи) на одержання особової справи здобувача вищої освіти.

6.4.7. Здобувач вищої освіти, який навчається в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) та бажає перевестися до університету, подає на ім'я ректора університету заяву про переведення та письмову згоду ректора вищого навчального закладу, де він навчається, на переведення.

Ректор університету за умови, що академічна різниця не перевищує 20 кредитів видає наказ, згідно з яким здобувач вищої освіти допускається до занять, а до вищого навчального закладу направляє запит щодо одержання поштою особової справи здобувача вищої освіти.

Наказ ректора університету про зарахування здобувача вищої освіти видається після одержання його особової справи.

До індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, переведеного до університету, вносяться навчальні дисципліни (практики), що складають академічну різницю, та визначаються терміни ліквідації академічної різниці згідно з п. 6.2. цього положення.

6.4.8. Особи, які навчалися за державним замовленням, можуть бути переведені та поновлені

на місця державного замовлення за умови наявності таких вакантних місць. При відсутності вакантних держбюджетних місць вищезгадані особи, за їх згодою, можуть бути переведені або поновлені на навчання на контрактній основі.

6.4.9. Особи, які навчаються в державному закладі освіти за договором, можуть бути переведені на навчання на таких самих умовах до інших державних закладів освіти. Такі переведення можуть бути здійснені за умови наявності вакантних місць ліцензованого обсягу та згоди замовників, що фінансують підготовку. Переведення таких осіб на вакантні місця держзамовлення може здійснюватися на конкурсній основі і за умови згоди замовників.

6.4.10. При існуванні дво- або тристоронніх угод (договорів) на підготовку фахівців переведення здобувачів вищої освіти з однієї спеціальності (напряму) підготовки на інший, з однієї форми навчання на іншу, з одного закладу освіти до іншого здійснюється за умов внесення відповідних змін до даних угод і з дотриманням вимог чинного законодавства.

6.4.11. Переведення студентів з однієї спеціальності (напряму) підготовки на інший або з однієї форми навчання на іншу в межах університету здійснює ректор за наявності вакантних місць.

6.4.12. Заява про поновлення або переведення повинна бути розглянута протягом двох тижнів, і заявникові повідомлені умови зарахування на навчання або причина відмови.

До особової справи студента, переведеного з іншого закладу освіти або поновленого у складі студентів, додаються: витяг з наказу про зарахування, заява, академічна довідка.

6.4.13. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за рахунок фізичних та юридичних осіб можуть бути переведені на навчання за рахунок бюджету у разі наявності вакантного місця.

Заява здобувача вищої освіти про переведення на навчання за рахунок бюджету розглядається вченою радою факультету (інституту) та органами студентського самоврядування факультету. Наказ про переведення на навчання за рахунок бюджету видається ректором на підставі заяви здобувача вищої освіти, позитивного рішення вченої ради факультету (інституту), за погодженням з органом студентського самоврядування.

6.4.14. У разі виникнення конкурсної ситуації при поновленні та/або переведенні до університету вчена рада та органи студентського самоврядування факультету розглядають конкурсні справи і приймають рішення про рекомендацію щодо поновлення та/або переведення, враховуючи результати навчання претендентів, участь у науковій, громадській діяльності, матеріальне становище тощо. Наказ про поновлення та/або переведення видається ректором на підставі заяви здобувача вищої освіти, рекомендації вченої ради факультету (інституту), за погодженням з органом студентського самоврядування.

6.4.15. Здобувачі вищої освіти, які навчаються в неакредитованих недержавних вищих навчальних закладах, не користуються правом переведення, поновлення до університету.

6.5. Перезарахування навчальних модулів та ліквідація академічного розходження

6.5.1. При переведенні та поновленні на навчання здобувача вищої освіти може виявитися академічне розходження. Ці розходження можуть бути у виді академічної розбіжності з навчальних

модулів (навчальних дисциплін, практик) та/або академічної різниці.

Академічне розходження встановлює декан факультету (директор інституту), порівнюючи навчальні плани, за якими здобувач вищої освіти навчався раніше, і навчальний план, за яким він має навчатися в університеті.

Зміна назви навчальної дисципліни (практики) без зміни обсягу, форми підсумкового контролю та змісту академічною різницею не вважається (за наявності висновку відповідної кафедри).

6.5.2. Якщо наявні навчальні модулі (дисципліни, практики), що складають академічну різницю, то вони вводяться до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти зі встановленням термінів ліквідації академічної різниці (не більше двох місяців). Здобувач вищої освіти отримує програму навчальної дисципліни, програму практики, індивідуальні завдання та інші необхідні навчально-методичні матеріали на відповідній кафедрі, вивчає навчальний модуль за індивідуальним графіком з опрацюванням усіх видів занять, передбачених навчальною програмою.

6.5.3. Навчальні дисципліни та практики, за які здобувачу вищої освіти раніше були призначені кредити (за результатами підсумкового контролю виставлено позитивні оцінки), перезараховуються за рішенням декана факультету (директора інституту) на підставі академічної довідки або додатку до документу про вищу освіту, виданого вищим навчальним закладом, чи навчальної картки студента (для студентів університету), завірених у встановленому порядку.

Здобувач вищої освіти має право відмовитися від перезарахування навчальних модулів, якщо його не влаштовує отримана раніше оцінка, та складати її як академічну різницю або вивчати повторно.

6.5.4. Перезарахування навчального модулю (дисципліни, практики) може здійснюватися:

- одноосібним рішенням декана факультету (директора інституту);
- рішенням декана факультету (директора інституту) на підставі додаткового оцінювання здобувача вищої освіти відповідною кафедрою за окремими темами (після ліквідації академічної різниці).

6.5.5. Одноосібне рішення декана факультету (директора інституту) про перезарахування навчального модулю може бути прийняте за таких умов:

- назви навчальних модулів (дисциплін, практик) збігаються повністю або мають несуттєву стилістичну відмінність;
- загальний обсяг кредитів ЄКТС, відведений на вивчення навчального модулю в попередньому навчальному закладі, не менший 75 % обсягу навчального модуля, передбаченого навчальним планом університету;
- оцінка за дисципліну виставлена за шкалою, що має не меншу кількість градацій, ніж діюча в університеті шкала оцінювання.

6.5.6. Додаткове оцінювання здобувача вищої освіти за окремими темами навчального модулю (ліквідація академічної різниці) може проводитися за різними формами відповідно до видів поточного та підсумкового семестрового контролю, а саме: співбесіда, письмова

контрольна робота, тестування з тем, які не вивчалися або не в повному обсязі вивчалися здобувачем вищої освіти раніше, тощо.

6.5.7. При перезарахуванні дисципліни зберігається раніше здобута позитивна оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти. Оцінки, виставлені в академічній довідці здобувача вищої освіти, який перевівся (поновився на навчання), переводяться у діючу в університеті шкалу оцінювання. Це стосується і дисциплін (практик), з яких підсумковий семестровий контроль проводився у формі заліку з оцінкою «зараховано».

7. УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

7.1. Учасниками освітнього процесу в університеті є:

- науково-педагогічні, наукові, педагогічні та інші працівники університету;
- здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються в університеті;
- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах;
- інші працівники університету.

7.2. Науково-педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, наукову та організаційну діяльність. Посади науково-педагогічних працівників можуть займати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають ступінь магістра.

7.3. Заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників (завідувачів кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів, асистентів) проводиться за конкурсом. Трудові відносини університету з особою, обраною за конкурсом на вакантну посаду науково- педагогічного працівника, виникають після укладення трудового договору (контракту) на термін, як правило, від одного до п'яти років (крім завідувача кафедри, з яким укладається контракт строком на п'ять років). Порядок обрання на вакантні посади та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників визначається Положенням про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників, яке затверджується вченою радою університету та вводиться в дію наказом ректора. В окремих випадках, у разі неможливості забезпечення освітнього процесу наявними штатними працівниками, вакантні посади науково- педагогічних працівників можуть заміщуватися за трудовим договором до проведення конкурсного заміщення цих посад у поточному навчальному році.

7.3. Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень. Річна тривалість робочого часу науково-педагогічного працівника становить, в середньому, 1520 годин та залежить від кількості святкових, вихідних днів.

Робочий час науково-педагогічного працівника складається з навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи. Усі види роботи здійснюється в межах робочого часу працівника і фіксується в індивідуальному плані.

7.4. Норми часу навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи науково- педагогічних

працівників, а також порядок планування, звітування та оцінювання науково-педагогічних працівників визначаються **Положенням про планування роботи, звітування й оцінювання науково-педагогічних працівників університету**, яке затверджується вченою радою університету та вводиться в дію наказом ректора.

7.5. Педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Посади педагогічних працівників можуть займати особи із ступенем магістра за відповідною спеціальністю.

Робочий час педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.

7.6. Права науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники університету мають право:

- на академічну свободу;
- на академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- на захист професійної честі та гідності;
- брати участь в управлінні університетом, у тому числі обирати та бути обраним до конференції трудового колективу університету, вченої ради університету чи його структурного підрозділу;
- обирати методи та засоби навчання, що забезпечують високу якість освітнього процесу;
- на забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених законодавством, нормативними актами університету, умовами Колективного договору;
- безоплатно користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів університету;
- на захист права інтелектуальної власності;
- на підвищення кваліфікації та стажування не рідше одного разу на п'ять років;
- на соціальне та пенсійне забезпечення в установленому законодавством порядку;
- на інші права, передбачені законодавством і Статутом університету.

7.7. Обов'язки науково-педагогічних працівників

7.9.1. Науково-педагогічні працівники зобов'язані:

- забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю (напрямом), провадити наукову діяльність;
- підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію;
- дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;
- розвивати в осіб, які навчаються, самостійність, ініціативу, творчі здібності;

- дотримуватися законів, інших нормативно-правових актів, Статуту університету;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку та інші нормативні документи університету;
- щорічно наприкінці навчального року скласти письмовий звіт про виконання індивідуального плану роботи на навчальний рік та виступити зі звітом на засіданні кафедри;
- не рідше одного разу на 5 років або при переукладанні (продовженні) трудового договору (контракту) звітувати про свою роботу протягом звітного періоду (провести відкрите заняття, скласти письмовий звіт про роботу протягом звітного періоду, виступити зі звітом на засіданні кафедри та вченої ради факультету (інституту));
- у терміни, визначені Положенням про планування роботи, звітування й оцінювання науково-педагогічних працівників Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського надавати завідувачам кафедр повну та достовірну інформацію про свою роботу протягом навчального року для визначення рейтингових показників та щорічного оцінювання науково-педагогічних працівників.

7.9.2. Науково-педагогічний працівник, який без поважних причин не підписав індивідуальний план роботи на навчальний рік (не звітував про виконання індивідуального плану або щодо звіту якого кафедра ухвалила висновок про невиконання без поважних причин індивідуального плану) вважається таким, що недбало виконує свої посадові обов'язки, і може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності відповідно до чинного законодавства.

Науково-педагогічний працівник, який без поважних причин не звітував про свою роботу за 5 років, вважається таким, що недбало виконує свої посадові обов'язки і може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності відповідно до чинного законодавства.

З науково-педагогічним працівником, стосовно якого на підставі звітування за роботу протягом 5 років вчена рада факультету (інституту) з урахуванням висновку кафедри та інших даних ухвалила рішення про невідповідність займаній посаді внаслідок недостатньої кваліфікації, університет відповідно до законодавства про працю може розірвати трудовий договір (контракт).

Науково-педагогічному працівнику, який без поважних причин не подав завідувачу кафедри повну та достовірну інформацію для визначення рейтингового показника за підсумками навчального року, рейтингова комісія факультету (інституту) може встановити рейтинговий показник 0 балів; цей науково-педагогічний працівник може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності відповідно до чинного законодавства.

7.8. Права та обов'язки куратора академічної студентської групи

7.10.1. Головними завданнями кураторів студентських академічних груп є надання студентам допомоги в навчанні, науковій роботі, громадській діяльності, сприяння розвитку студентського самоврядування, виховання у студентів патріотизму, розвиток їх творчих здібностей та формування організаторських навичок.

7.10.2. Обов'язки куратора академічної студентської групи:

- ознайомлення студентів групи з історією, структурою, діяльністю і перспективами розвитку університету та факультету/інституту;
- інформування про особливості організації освітнього процесу в університеті і на факультеті;
- ознайомлення з організацією роботи наукової бібліотеки (за допомогою працівників бібліотеки);
- інформування студентів про рішення вчених рад університету та факультету, ректорату, наказів ректора та розпоряджень декана, що стосуються студентства;
- ознайомлення студентів з нормативно-методичними матеріалами, що регламентують організацію освітнього процесу;
- надання рекомендацій студентам щодо формування індивідуальних навчальних планів та організації самостійної роботи;
- контроль за реалізацією студентами навчального плану: відвідування занять, дотримання термінів складання заліків, екзаменів, контроль успішності;
  - сприяння участі студентів групи в роботі Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених, наукових конференціях і семінарах, олімпіадах і конкурсах наукових робіт;
  - надання допомоги студентам групи в організації культурно-просвітницьких заходів;
  - сприяння участі студентів групи в університетських заходах: конкурсах, фестивалях, концертах тощо;
  - проведення виховної роботи у студентських гуртожитках;
- співпраця зі студентськими радами гуртожитків з метою поліпшення побутових умов проживання студентів;
  - забезпечення необхідних контактів з батьками студентів академічної групи, інформування їх про успіхи та труднощі навчання студентів;
  - сприяння працевлаштуванню випускників.

7.10.3. Права куратора академічної студентської групи:

- подавати пропозиції деканові факультету (директорові інституту) щодо заохочення студента за успіхи в навчанні, науково-дослідній та громадській роботі;
- брати участь у підготовці рішень адміністрації щодо персональних справ студентів групи (переведення на інший курс, відрахування тощо);
- клопотати щодо поселення студента до гуртожитку, призначення стипендії, надання матеріальної допомоги;
- подавати пропозиції щодо покращення освітнього процесу та діяльності кураторів.

7.10.4. Куратори призначаються наказом ректора за поданням декана відповідного факультету (директора інституту) на початку навчального року. Кураторами академічних груп призначаються, переважно, науково-педагогічні працівники, які викладають у даних групах.

У межах виконання своїх функцій куратор підпорядкований декану факультету (директору інституту). Координує діяльність кураторів заступник декана з виховної роботи.

Запис про виконання функцій куратора вноситься до індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника.

Звіти про роботу кураторів за результатами навчального року заслуховуються на засіданнях кафедр, учених рад факультетів (інституту).

7.9. Особи, які навчаються в університеті

7.11.1. Особами, які навчаються в університеті, є здобувачі вищої освіти (студенти, аспіранти, докторанти).

7. 11.2. Права осіб, які навчаються

Особи, які навчаються в університеті, мають право на:

- вибір форми навчання під час вступу до університету;
- безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- трудову діяльність у позанавчальний час;
- додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;
- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами університету;
- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
- користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами університету у порядку, передбаченому Статутом університету;
- забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозиумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково- дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- внесення пропозицій щодо умов і розміру плати за навчання;
- участь у громадських об'єднаннях;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування університету, факультетів (інституту), вченої ради університету, вчених рад факультетів (інституту), органів студентського самоврядування;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості

кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти;

- навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох вищих навчальних закладах, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету та тільки однієї освіти за денною формою навчання;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
  - академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;
- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;
- безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством;
- канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;
  - отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;
  - оскарження дій органів управління університету та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників;
  - спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури університету відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

Особи, які навчаються в університеті за денною формою навчання за рахунок коштів державного бюджету, мають право на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку.

Особи, які навчаються в університеті за денною формою навчання, можуть отримувати інші стипендії, призначені фізичними (юридичними) особами.

7.11.3. За погодженням з органами студентського самоврядування приймаються рішення про:

- переведення здобувачів вищої освіти, які навчаються в університеті за державним замовленням, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;
- переведення здобувачів вищої освіти, які навчаються в університеті за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, на навчання за державним замовленням.

За погодженням з органами студентського самоврядування та первинною профспілковою організацією студентів, аспірантів і докторантів приймаються рішення про:

- відрахування з університету студентів та їх поновлення на навчання;

- затвердження Правил внутрішнього розпорядку університету в частині, що стосується осіб, які навчаються;
- видання наказів, що регламентують діяльність університету, пов'язану з провадженням освітнього процесу.

7.11.4. Особи, які навчаються в університеті, зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, Статуту та Правил внутрішнього розпорядку університету, загальноновизнаних норм співжиття, моралі, етики;
  - виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
  - виконувати вимоги освітньої (наукової) програми, графік навчального процесу, навчальний план, відвідувати заняття;
  - систематично, глибоко оволодівати професійною майстерністю, підвищувати загальнокультурний рівень;
- берегти майно університету, в тому числі і в гуртожитках.

7.11.5. Відповідальність за академічне шахрайство

7.11.5.1. Якщо академічне шахрайство виявлено при проведенні екзамену, заліку, контрольної роботи, науково-педагогічний працівник, який проводив контрольний захід сповіщає службовою запискою декана факультету (директора інституту) та завідувача кафедри про факт виявлення академічного шахрайства. Здобувач вищої освіти, винний в академічному шахрайстві, може бути видалений з аудиторії, де проводиться контрольний захід, а його оцінка за виконання екзаменаційної, залікової, контрольної роботи має бути знижена (аж до 0 балів).

7.11.5.2. Якщо академічне шахрайство виявлено при перевірці екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, іншого індивідуального завдання, оцінка здобувача вищої освіти за виконання екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, індивідуального завдання має бути знижена (аж до 0 балів).

7.11.5.3. Якщо в тексті дипломної роботи виявлено відтворення студентом чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора чи фальсифікація результатів, Екзаменаційна комісія виставляє за захист дипломної роботи незадовільну оцінку і встановлює, що при повторній атестації студент зобов'язаний опрацювати нову тему дипломної роботи, яку визначає відповідна кафедра. Прийняте рішення та підстави для його ухвалення фіксуються в протоколі засідання Екзаменаційної комісії.

7.11.5.4. Якщо академічне шахрайство студента виявлено при проведенні або перевірці письмової роботи атестаційного екзамену, Екзаменаційна комісія виставляє студенту за складання атестаційного екзамену незадовільну оцінку. Прийняте рішення та підстави для його ухвалення фіксуються в протоколі засідання Екзаменаційної комісії.

7.11.6. Навчальне навантаження студента

Обсяг навчального навантаження студента (трудомісткість навчання) встановлюється в академічних кредитах.

Підсумковий кредит передбачає всі види навчальної діяльності, необхідних для завершення повного року академічного навчання в університеті, серед яких *лекції, практичні роботи, лабораторні заняття, семінари, консультації, індивідуальна, самостійна робота (в бібліотеці чи вдома), підсумковий контроль (екзамени, заліки), дипломна робота, педагогічні, навчальні та виробничі практики чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням*. Кредит, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами.

Навантаження студента з дисципліни (модуля) протягом періоду навчання (семестру тощо) складається з контактних годин (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, консультацій), самостійної роботи, підготовки та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, визначені для навчальних дисциплін.

Якщо курсова робота планується як окремий модуль дисципліни, то на нього розраховується не менше одного кредиту.

Навчальний час студента визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для реалізації програми підготовки на конкретному освітньому чи кваліфікаційному рівні.

Обліковими одиницями навчального часу студента є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить, як правило, 45 хвилин.

Дві академічні години утворюють *пару* академічних годин (далі – пара).

Навчальний день – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 45 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року. Тривалість перебування студента на навчальному курсі передбачає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів. Початок і закінчення навчання студента на конкретному курсі оформляються відповідними (перевідними) наказами.

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня та складається для студентів із навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, вихідних, святкових і канікулярних днів.

Навчальні дні та їхня тривалість визначаються річним графіком навчального процесу. Цей графік складається на навчальний рік з урахуванням перенесень робочих та вихідних днів, погоджується та затверджується в порядку і в терміни, встановлені університетом.

Навчальні заняття в університеті проводяться за розкладом. Розклад має забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі щодо навчальних занять.

Допускається в порядку, встановленому університетом, вільне відвідування студентами лекційних занять

(для студентів третього та наступних курсів). Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для студентів.

Забороняється відволікати студентів від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, установлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством

Глосарій

8.1. Основні терміни та їх визначення

8.1.1. Академічна відпустка - перерва у навчанні, право на яку здобувач вищої освіти отримує у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання навчального плану (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами, навчання в освітніх установах (у тому числі іноземних держав) тощо).

8.1.2. Академічна заборгованість - перелік навчальних дисциплін, практик, інших видів навчальної діяльності, за які здобувачу вищої освіти не були призначені кредити у зв'язку з невиконанням ним без поважних причин індивідуального навчального плану та графіку освітнього процесу, зокрема, через неявку здобувача вищої освіти на підсумковий семестровий контроль чи одержання ним при підсумковому семестровому контролі оцінок «не зараховано» або «незадовільно».

8.1.3. Академічна мобільність - реалізація учасниками освітнього процесу передбаченої нормативними правовими актами можливості навчатися, викладати, стажуватися, проводити наукову діяльність, підвищувати кваліфікацію в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами.

8.1.4. Академічна різниця - навчальні модулі (навчальні дисципліни, практики), передбачені чинним навчальним планом спеціальності (напряму, спеціалізації) і на момент переведення (поновлення) здобувача вищої освіти ним не вивчалися.

8.1.5. Академічна розбіжність з навчального модуля -

- різниця за обсягом (кількість кредитів та/або навчальних годин), більша, ніж 25 % від передбаченої чинним навчальним планом спеціальності (напряму, спеціалізації);
- різниця за формою підсумкового семестрового контролю (залік замість екзамену);
  - різниця за змістом між дисципліною, з якої особа атестована раніше, та відповідною їй дисципліною чинного навчального плану спеціальності (напряму, спеціалізації).

8.1.6. Академічне розходження - академічна різниця та академічні розбіжності з навчальних модулів.

8.1.7. Академічне шахрайство - несамостійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань, списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів.

8.1.8. Атестація здобувачів вищої освіти - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, навичок, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

8.1.9. Галузь знань - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

8.1.10. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти.

8.1.11. Здобувач вищої освіти - особа, яка навчається в університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

8.1.12. Кваліфікація - сукупність набутих особою відповідно до стандартів вищої освіти компетентностей, що були офіційно визнані на основі оцінювання результатів навчання і засвідчені відповідним документом про вищу освіту.

8.1.13. Компетентність - динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

8.1.14. Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС) - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання 60 кредитів.

8.1.15. Навчальний модуль - частина освітньої програми (навчальна дисципліна, практика), що забезпечує формування в особи, яка навчається, певних компетентностей та досягнення нею результатів навчання, визнання яких вимірюється в кредитах ЄКТС.

8.1.16. Навчальний план - документ університету, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін та проходження практик, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

8.1.17. Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в університеті через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

8.1.18. Освітня діяльність - діяльність університету, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

8.1.19. Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма - система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

8.1.20. Повторне навчання - це повторне проходження працездатним здобувачем вищої освіти (який не має права на отримання академічної відпустки за медичними показаннями) курсу навчання за певний семестр, навчальний план якого здобувач вищої освіти не виконав у повному обсязі з поважних причин (захворювання, службові відрядження; складні сімейні обставини, тощо).

8.1.21. Поточний контроль – це систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних і лабораторних робіт та самостійних завдань. Поточний контроль об'єднує модульний контроль і контроль систематичності та активності роботи студента.

8.1.22. Програма навчальної дисципліни - документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньої програми, її зміст, послідовність та організаційні форми вивчення дисципліни, очікувані результати навчання та систему їх оцінювання.

8.1.23. Результати навчання - сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

8.1.24. Робочий навчальний план - конкретизація планування освітнього процесу на кожний навчальний рік.

8.1.25. Спеціалізація - складова спеціальності, що визначається університетом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

8.1.26. Спеціальність - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

8.1.27. Стандарт вищої освіти - сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

8.1.28. Якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

8.1.29. Якість освітньої діяльності - рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє ставленню нових знань.